

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 19.12.2008
KOM(2008) 875 lõplik

**KOMISJONI ARUANNNE NÕUKOGULE
JA EUROOPA PARLAMENDILE**

**Järelaruanne teatise kohta, mis käsitleb veepuuduse ja põua probleemi Euroopa Liidus
KOM(2007) 414 (lõplik)**

[SEK(2008) 3069]

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Järelaruanne teatise kohta, mis käsitleb veepuuduse ja põua probleemi Euroopa Liidus KOM(2007) 414 (lõplik)

1. SISSEJUHATUS

Veepuuduse ja põua kasvav mõju Euroopa Liidus ning probleemi eeldatav tõsinemine kliimamuutuse tõttu, mille näiteks on hiljutine veekriis Küprosel, nõuavad asjakohaste võimaluste kindlaksmääramist, selleks et probleemiga tõhusalt võidelda. 2007. aastal võttis Euroopa Komisjon vastu teatise veepuuduse ja põua probleemi kohta,¹ milles lubas koostada käesoleva arenguülevaate ja esitleda seda 5. septembril 2008 sidusrühmade foorumil Zaragozas. Käesolevas aruandes täpsustatakse, millist arengut vajatakse kõigis poliitikavalikutes, ja esitatakse vastavad keskmise pikkusega ja pikaajalised tööprogrammid.

Käesolev aruanne on esimene järelaruanne, mis põhineb teatisega ettenähtud lahenduste rakendamise edusammudel. Selles esitatakse mõned praeguste tulemusteni jõudmisele kaasa aidanud julgustavad poliitilised algatused nii ELi kui ka riiklikul² tasandil, kuid palju on veel teha. Dokumendis kirjeldatakse vajalikku edasiminekut seitsmes põhiküsimuses, millega tuleb tegeleda, et Euroopas toimuks areng veetõhusa ja veesäästliku majanduse suunas. Ülesannete hulka kuulub jätkuv vajadus täielikult rakendada veepoliitika raamdirektiivi,³ liikumine säästva maakasutuse planeerimise suunas, veesäästlikkuse ja veetõhususe meetmete eelistamine mis tahes alternatiividele ja viimase võimalusena kasutatud alternatiivide keskkonnamõju hindamine, veeprobleemide edaspidine hõlmamine kõigisse sektoriaalpoliitikatesse. Olemasolevatele probleemidele lisandub uue väljakutsena kliimamuutusega kohanemine. Järelaruandes esitatakse keskmise pikkusega ja pikaajaline tööprogramm, mille täideviimine nõuab tihedat koostööd liikmesriikidega.

2007. aasta oktoobris⁴ avaldas nõukogu toetust teatises esitatud Euroopa ja liikmesriikide tasemel kindlaksmääratud valikutele ja kutsus komisjoni 2012. aastaks üle vaatama ja edasi arendama veepuuduse ja põua probleemi lahendamise strateegiat. Kohanemine kliimamuutustega on samuti muutunud ELi tegevuskava põhiprioriteediks ja veepuuduse probleemi tuleks vaadelda selles laiemas kontekstis. Eelseisev komisjoni algatus kliimamuutusega kohanemiseks aitab suurendada kooskõla ELi ja riiklikul tasandil võetud meetmete vahel ja valmistada ette edasist tegevust ELi tasandil.

---

¹ KOM(2007) 414 (lõplik), 18.7.2007.

² 2008. aasta alguses saadeti küsimustikud 27 liikmesriigi veepoliitika eest vastutavatele isikutele. Vastused saatsid AT, BE-FI, CY, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SK ja UK.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000).

⁴ 13888/07, 15. oktoober 2007, ENV 515, DEVGEN 182, AGRI 325.

2. POLIITIKAVALIKUTE RAKENDAMISES TEHTUD EDUSAMMUDE HINNANG

Lühemas perspektiivis on veepuuduse ja põua probleemi vastu tõhusalt võitlemise üks põhioõue see, et kõik liikmesriigid rakendaksid veepoliitika raamdirektiivi.

Veepoliitika raamdirektiivi vesikondade majandamiskavade ja meetmeprogrammide vastuvõtmine 2009. aasta lõpuks (artiklid 11 ja 13) võimaldab põhjalikumalt analüüsida liikmesriikide tasandil kavandatud meetmeid veevarude suurusega seotud probleemi lahendamiseks (sh majanduslike vahendite kasutamine).

Poliitikavaldkondade vahelise järjepidevuse tagamine on väljakutse kõigil juhtimistasandil. ELi tasandil on väljakutse kindlustada, et kõik sektoriaalsed ja horisontaalsed poliitikad järgiksid samu eesmäärke, ja hoida ära kahjustav mõju veevarudele. Arvestades iga poliitika ajakava ja tööprogrammi, on see saavutatav. Ühenduse vahenditest kaasrahastatavate investeringutega seoses tuleks järgida kindlaid suuniseid, mis on ette nähtud selleks, et ei suurendataks koormust nappidele veevarudele.

Keskkonnamõju hindamise direktiivi⁵ ja keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi⁶ tõhus rakendamine kõigis liikmesriikides on samuti oluline, et hoida ära veemajandusprojektide kahjulikku mõju veevarudele.

2.1. Veehinna kujundamine

Liikmesriikidel tuleb 2010. aastaks välja töötada veehinna kujundamise poliitika, mis innustab küllaldaselt veeressursse tõhusalt kasutama (veepoliitika raamdirektiivi artikkel 9). Mõned liikmesriigid (CY, ES, FR, UK, PT) võtavad meetmeid selliste tariifide sisseviimiseks, mis on kooskõlas veepuuduse tasemega kohalikul tasandil, aastaajaga ja/või tarbimisega. Ülejäänud (UK) vaatavad läbi ja hindavad erinevate tariifiliikide tõhusust veestressi all kannatavates piirkondades.

Vee kättesaadavusega kooskõlas oleva veehinna kujundamise poliitika jääb siiski väljakutseks kõigil juhtimistasandil. Tänu veepoliitika raamdirektiivile on võimalik hinnata, kuivõrd on majanduslike vahendite ja liikmesriikides vastu võetud hinnakujunduspoliitikatega võimalik võidelda veepuuduse ja põua probleemi vastu.

Tähelepanu tuleb pöörata ka Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) tööprogrammile,⁷ mis käsitleb vee mõistliku tarbimise majanduslikku alust.

Edusamme tehakse veetarbimise mõõtmise alal. Mõned liikmesriigid arendavad riiklikke strateegiaid, mille eesmärk on mõõta veevõttu põllumajanduses ja kindlustada, et põllumajandusettevõtjatel oleks veevõtuluba (ES, FR), laiendada veemõõtmist veevõtule ja -tarbimisele (CY, FR, PT) ja viia sisse võimalik kohustuslik mõõtmine veestressi all kannatavates piirkondades (FR, UK) või uute korterelamute kõigis korterites (FR).

---

⁵ Nõukogu direktiiv 85/337/EMÜ, 27. juuni 1985, teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, 5.7.1985, lk 40–48).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/42/EÜ, 27. juuni 2001, teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30–37).

⁷ OECD DAC/EPOC Water Task Team – *Sustainable financing to ensure affordable access to water supply and sanitation*.

Siiski peavad kõik liikmesriigid võtma veel täiendavaid meetmeid. Näiteks peavad liikmesriigid rakendama süstemaatilisi kontrollimeetmeid veevõtu üle (veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 lõike 3 punkt e). 2009. aasta lõpuks vastu võtta plaanitud meetmeprogrammid võimaldavad kontrollida, et seda nõuet täidetakse kogu Euroopas.

Komisjon on ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise⁸ käigus teinud ettepaneku lisada heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste peatükki nõuetele vastavuse tingimuste hulka veeprobleemi käsitlev uus punkt. Seega võib uus standard, mis seondub lubade andmise menetluse järgimisega niisutussüsteemide puhul, samuti aidata laiendada veemõõtmist põllumajanduses. Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamisel tehtud ettepanekuid arutatakse nõukogus ja need võidakse vastu võtta 2008. aasta lõpuks.

2.2. Veevarude ja veega seotud vahendite tõhusam eraldamine

2.2.1. Maakasutuse parem planeerimine

Vajadus kohandada majandustegevused vastavalt kohalikul tasemel saadaolevatele veevarudele jääb väljakutseks.

Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamisel tehti ettepanekud laiendada heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste ulatust veele ja siduda toetused täiendavalt tootmisest lahti, mille eesmärk on vähendada põllumajandustegevuse mõju veevarudele.

Pärast 2013. aastat rakendatava ühise põllumajanduspoliitika üle peetavate arutluste raames hindab komisjon, millised veevarudega seotud kohustused tulenevad vee raamdirektiivist ja mida tuleks käsitleda nõuetele vastavuse süsteemi raames. Biokütuste osas arutavad nõukogu ja Euroopa Parlament jätkusuutlikkuse erinõudeid. Komisjoni ettepanek uue taastuvenergia direktiivi kohta⁹ annab tugeva tõuke heidetel, jäätmetel ja muudel põllumajandusvälistel lähteainel põhinevate biokütuste arendamisele. See peaks aitama vähendada survet põllumajandussektori veevajadusele.

Minevikus kõige rohkem veepuuduse ja põua all kannatanud liikmesriigid (CY, EL, ES, FR, IT, PT, UK) on teinud jõupingutusi, et tuvastada vesikonnad, milles on poolpüsiv või püsiv veepuudus. Mõned liikmesriigid on võtnud meetmeid selle nimel, et vähendada veevarude koormust, nt keelanud veevõtu suurendamise ülekoormatud aladel (ES, FR), hinnanud mahud, mida võib säästlikult kasutada ja vaadanud üle veevõtuload (FR, UK) ning kehtestanud kohustuse luua kollektiivsed niisutusettevõtted, kelle ülesanne on piirata ja jagada veevõtumahtusid niisutusseadmete vahel. (Prantsusmaal alates 2011. aastast).

Üldisemalt on liikmesriigid teada andnud oma kavatsusest tegeleda probleemiga eelkõige tulevaste vesikondade majandamiskavade raames, sealhulgas ka need liikmesriigid, kus veepuudus ja põud ei ole siiani olnud tõsised probleemid (AU, DK, NL) , aga kus kliimamuutus võib olukorda halvendada.

Vaatamata eelpool esitatud näidetele, on hetkel vähe tõendeid selle kohta, et liikmesriigid arvestavad veemajandusega seotud otsuste tegemisel täielikult maakasutusega seotud väljakutsetega. Kiiremas korras tuleb võtta meetmeid kõigil tasandil.

---

⁸ KOM(2007) 722 (lõplik), 20.11.2007.

⁹ KOM(2008) 19 (lõplik), komisjoni poolt vastu võetud 23. jaanuaril 2008.

Veevarude suuruse probleeme saab tõhusalt lahendada ainult siis, kui arvestatakse kogu veetsükli toimimist. Püsitaimesik mõjub positiivselt aurustumise reguleerimisele ja aitab oluliselt säilitada maa temperatuuri stabiilsust.

Laiaulatuslik põllumajanduslik, tööstuslik ja linnade areng on mõjutanud kohalikul tasemel vee infiltratsiooni, suurendanud vihmavee äravoolu, vähendanud põhjavee kogunemist ja vee kättesaadavust taimedele ning suurendanud aurustumist. Mõnedes põllumajanduspiirkondades on kuivendamine koos niisutusega viinud loomuliku taimestiku kadumiseni, mulla soolasisalduse suurenemiseni ja saagi vähenemiseni. Linna- või tööstuspiirkondades juhitakse tsemendi- ja asfaldi massilise valdava kasutamise tulemusel vihmavesi ära kanalisatsiooni kaudu ning see ei niisuta pinnast ja ökosüsteeme.

Maa korraldust ja maakasutuse planeerimist tuleb kohandada, et tagada optimaalne maa niisutus. Esmajärjekorras tuleks säilitada vihmavesi seal, kuhu see langeb, eriti piirkondades, mida mõjutab suuresti inimtegevus. Vee maapinda infiltreerimise parandamine ja edasimineku maa niisutuse osas aitavad taastada põhja- ja pinnavee varusid. On äärmiselt oluline säilitada ja suurendada mulla orgaaniliste ainete sisaldust, kuna muld suudab imada vett oma massist kakskümmend korda rohkem. See on üks 2006. aasta septembris komisjoni esitatud ja institutsioonides praegu arutlusel oleva mulla raamdirektiivi ettepaneku¹⁰ esitamise põhjusi.

2.2.2. Tõhusa veekasutuse rahastamine

2007. aasta teatistes tõsteti esile vajadust parandada olemasolevate poliitikavaldkondade raames veetõhususe rahastamist.

Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatuse raames tegi komisjon ettepanekud suurendada ümbersuunamist ja kasutada sel viisil saadud vahendeid näiteks maaelu arengu raames veemajanduse rahastamiseks, mis võivad olukorda parandada. See lisanduks mõnedes liikmesriikides (nt ES, PT) maaelu arengu programme raames võetud meetmete, nagu näiteks investeerimisabi andmine veetõhususe parandamiseks.

Taastuvenergia ja kliimamuutuste paketi¹¹ ja roheline raamatu „Kliimamuutustega kohanemine Euroopas – võimalused ELi meetmete võtmiseks”¹² valguses on võimalik, et komisjon vaatab üle ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised 2007–2013¹³. Kõik vahetõtted tehakse tiheda koostööna liikmesriikide vahel. Strateegiliste suuniste läbivaatamine ja võimalik muutmine ja ka komisjoni või liikmesriikide hindamised¹⁴ võivad kaasa tuua vabatahtlikud muudatused liikmesriikide eriti just keskkonda ja energiat käsitlevates tööprogrammides.

Eelarve ülevaatamine ja tuleviku finantsperspektiivide arutamine annab lisavõimalused veepuuduse probleemi lahendamiseks. Komisjon valmistab praegu ette ühtekuuluvuspoliitika raames töödokumenti „Piirkonnad 2020 – kliimamuutusest tulenevad väljakutsed Euroopa piirkondadele”, milles käsitletakse veepuuduse ja põua probleemi.

---

¹⁰ KOM(2006) 232, 22.09.2006.

¹¹ KOM(2008) 30 (lõplik), 23.1.2008.

¹² KOM(2007) 354 (lõplik), 29.6.2007.

¹³ ELT L 291, 21.10.2006, lk 11.

¹⁴ Üldsätete määruse 1083/2006/EÜ artiklid 48 ja 49, ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

2008. aasta juulis võttis Euroopa Investeeringispank kooskõlas teatises esitatud põhiväljakutsetega vastu uue veesektori laenupoliitika¹⁵.

Mõned liikmesriigid võtavad meetmeid, et arendada rahalisi stiimuleid veetõhusate seadmete ja tavade levitamiseks. Mõned liikmesriigid on loonud kavad, mille eesmärk on toetada eramajades ja üldkasutatavates hoonetes vihmavee kogumise ning heitvee taaskasutamise seadmete ostmist või põhjaveekihtidesse vee kogumist (CY, FR, NL). Mõned arendavad kavasid, mis võimaldavad ettevõtetel taotleda toetusi veesäästlikesse tehnoloogiatesse ja seadmetesse investeerimiseks (UK). Nii piirkondlikud kui ka kohalikud ametiasutused (ES) ja erasektor on teatavatel juhtudel viinud sisse kindla tegevusplaani veesäästuseadmete kasutamise toetamiseks ja veevarustussüsteemide parandamiseks.

2.3. Põua ohjamine

2007. aastal koostas Euroopa veepuuduse ja põua alaste ekspertide võrgustik vee raamdirektiivi ühise rakendamisstrateegia osana aruande põuaohjekavade kohta¹⁶. Liikmesriikide veepoliitika eest vastutavad isikud kiitsid aruande heaks novembris 2007. Selles on esitatud soovitusel operatiivsete põuaohjekavade arendamiseks, selleks et tõhusalt ära hoida ja leevendada põua mõju keskkonnale, ühiskonnale ja majandusele. Aruanne hõlmab ka mõnedes liikmesriikides (ES, UK, PT) juba kasutusel olevaid põuaohjekavasid.

Mõned liikmesriigid rakendavad lisameetmeid nagu vee-ettevõtte põuaohjekavad (UK) või riiklikud põuaohjekavad (CY, FR). Kavandatakse muid meetmeid, nagu põua ennustamise ja ohjamise süsteemi loomine (PT).

Siiski on ainult vähesed liikmesriigid tegutsema asunud ja nende algatustele ei ole veel hinnangut antud.

Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus arendab põuavaatlussüsteemi ja varajase hoiatamise süsteemi. Sellest saab seire, avastamise ja ennustamise ning teabevahetuse vahend. Süsteem põhineb mitmetasandilisel lähenemisel, on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega ning annab ühtset teavet Euroopa tasandil. Esimest prototüüpi katsetatakse praegu põhjalikult. Koostöös liikmesriikidega aitab Euroopa Keskkonnaagentuur kaasa vastavate veepuuduse ja põua näitajate määratlemisele. Praegu luukase esialgset parameetrite kombinatsiooni. Alates aastatest 2009–2010 on tänu nendel parameetritel põhinevate andmete kogumisele riiklikul tasemel võimalik välja anda iga-aastane hinnang Euroopa kohta selles osas, kuidas veepuuduse ja põua ulatus ja mõjud Euroopas arenevad.

Need arengud võimaldavad jääda 2012. aasta tähtaja priidesse, mis määrati teatisega prototüüpide arengu ja operatiivse põuavaatlus- ja varase hoiatamise süsteemi rakendusnõuete kohta.

Mis puutub ELi solidaarsusfondi,¹⁷ siis kehtiva määrusega lubatakse abi anda põuaperioodidel ainult siis, kui on täidetud teatavad tingimused, mille hulgas on nõue esitada komisjonile taotlused kümne nädala jooksul alates katastroofi algusest. Kliimamuutusega kohanemise väljakutsest tulenevalt võib osutuda vajalikuks järgmise eelarve ülevaatuse raames hinnata,

¹⁵ „EIP toetuse suurendamine ELi poliitiliste eesmärkide täitmisele sektoris” – juuli 2008.

¹⁶ Aruanne on kättesaadav veebilehel http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm.

¹⁷ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2012/2002, Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002).

kas on võimalik veelgi paremini määratleda kriteeriumid ja abikõlblikud meetmed, et tõhusamalt võidelda põua perioodidega.

2009. aastal tegeletakse kodanikukaitsemehhanismi tööprogrammi raames metsatulekahjude küsimusega. See annab võimaluse luua seos tõsiste põudadega ja määrata sobivad abivahendid selliste olukordade tarvis. Euroopa põuavaatlussüsteemi prototüüp esitatakse kodanikukaitsetegevusprogrammi¹⁸ varajase hoiatamise süsteemide eksperdirühmale niipea, kui see on saadaval. Selle tulemusel võidakse välja töötada soovitusel, kuidas kasutada ja rakendada kodanikukaitse alast abi Euroopa ja riiklikul tasandil.

5. märtsil 2008 võttis Euroopa Komisjon vastu teatise Euroopa Liidu katastroofidele reageerimise suutlikkuse suurendamise kohta¹⁹. Teatises toetatakse ühenduse kodanikukaitse mehhanismi tugevdamist. Sel eesmärgil esitab komisjon 2009. aasta keskpaigaks ettepanekud katastroofidele reageerimise Euroopa koolitusvõrgustiku loomise kohta. Varasemad kogemused näitavad, et katastroofidele reageerimisest üksi ei piisa, tuleks suurendada nende ärahoidmist ja nendeks valmisolekut. Seega töötab komisjon praegu välja ELi strateegiaid looduslikeks ja inimtegevusest tingitud katastroofideks (sh põud) valmisolekuks ja nende ärahoidmiseks.

2.4. Veevarustuse infrastruktuuride hindamine

Veevarustuse täiendava infrastruktuuri (nagu vee varumine, veeülekanded või alternatiivsete allikate kasutamine) loomise võimalust tuleks kaaluda siis, kui muud võimalused, nagu tõhus veehinnapoliitika ja kulutõhusad alternatiivid, on ammendatud. Pooleliolev töö kinnitab vajadust järjestada võimalikud lahendused veepoliitika vallas selles selges tähtsuse järjekorras. See kehtib kõigis sektorites ja kõigi kasutajate korral, eriti Euroopa veepuuduses kannatavates piirkondades ja piirkondades, kus kliimamuutus vähendab eeldatavasti vee kättesaadavust.

Kui tekib vajadus täiendava veevaru järele, tuleks teha valik täieliku mõjuhinna alusel, mis arvestab uue infrastruktuuri rajamiseks ning vee töötlemiseks ja transportimiseks vaja oleva energiaga. Mõnede varustamisvõimalustega võib samuti kaasna kõrge energia tarbimine. Veepuuduse all kannatavate piirkondade eeldatava veevajaduse täitmine suurendaks mõnede vahemeremaade energiatarbimist 15–45 %. Veevarustuse infrastruktuuride määratlemisel tuleb arvestada eeldatava kliimamuutustest tingitud vee kättesaadavuse vähenemisega. See on põhiline järjepideva vee kättesaadavuse tagamiseks vett andvates vesikondades ja liiga suurte seadmete vältimiseks, mis suurendaksid edaspidist energiavajadust ja süvendaksid olemasolevaid raskusi.

Kavandatud meetmete puhul tuleb arvesse võtta ka täiendavaid põhiaspekte, milleks on eelkõige: võimalik negatiivne mõju majandusele, ühiskonnale ja keskkonnale, sealhulgas mõju tervisele (eelkõige reovee taaskasutamise ja vihmavee kogumise korral), mõjud veevarude kvantiteedile ja kvaliteedile²⁰ (kõigi valikute korral) ja rahastamisstrateegia, mis kataks kõik kulud, sh keskkonna- ja ressursisidega seotud kulud ja ka erinevate kasutajate osalus. Meetmete valik määrab võimalikud veekasutusviisid.

¹⁸ Nõukogu otsus 1999/847/EÜ, 9. detsember 1999, millega kehtestatakse ühenduse kodanikukaitsealane tegevusprogramm, EÜT L 327/53.

¹⁹ KOM(2008) 130 (lõplik), 5.3.2008.

²⁰ Vastavalt veepoliitika raamdirektiivi artiklile 4 lõikele 7, kui see on kohaldatav.

Seega ei ole ühte parimat valikut ja ainult kõigi võimaluste (sh muutused maakasutuses) täielik mõjuhinna võib aidata kaasa kõige sobivama valiku leidmisele üksikjuhtumi alusel, sõltuvalt kohalikest oludest.

2.5. Veetõhusad tehnoloogiad ja tavad

Komisjoni 2007. aasta septembris tehtud uuring näitab, et Euroopas on veesäästupotentsiaal ligikaudu 40 %²¹. See nõuab olulisi muudatusi vee jagamise ja kasutamise viisis, et suurendada veesäästlikkust nii palju kui võimalik.

Euroopa tasandil viib komisjon läbi uuringu, et hinnata võimalust välja töötada kindlad standardid veekasutusseadmetele, mille hulka kuuluvad ka põllumajandusseadmed. Riiklikul tasandil välja töötatud standardite rakendamine on tavaliselt vabatahtlik. Vähemalt üks liikmesriik (UK) on alustanud oma veekasutusseadmete ja vahendite minimaalsete töö nõuete ja maksimaalse veekasutuse eeskirjade ülevaatamist.

Säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava²² võeti vastu 16. juulil 2008. See hõlmab ettepanekut laiendada ökodisaini direktiivi²³ reguleerimisala energiaga seotud toodetele. Nimetatud toodete hulka kuuluvad veekasutusseadmed, mille veetarbimine mõjutab kütteks kuluvat energiahulka.

Samal ajal tegeletakse kehtiva ökodisaini direktiivi rakendamisega, et lähiajal vastu võtta rakendusmeetmed seoses teatavate eelistoodete gruppidega. Pesumasinad ja nõudepesumasinad kaasati juba üleminekuperioodil 2005–2008. Neid seadmeid käsitletakse järgmises ettevalmistavas uuringus. Euroopa Komisjon kaalub ka veekasutusseadmete, eelkõige niisutusseadmete hõlmamist uude ökodisaini direktiivi töökavas (2009–2011).

Säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava sisaldab ka ettepanekut määruse kohta,²⁴ millega vaadatakse läbi Euroopa juhtimis- ja auditeerimissüsteem (EMAS), mis hõlmab ühe tulemusnäitajana ka veekasutust.

Ehitiste energiatõhususe direktiivi²⁵ rakendamisest saadud kogemuse põhjal algatab komisjon uuringu, et selgitada välja vajaduse samalaadse direktiivi järele ehitiste veetõhususe kohta.

Ainult väheste liikmesriikide ehitusalased õigusaktid (ES, NL, UK) või riiklikud ehitusstandardid (DK, DE, ES) sisaldavad juba ka minimaalseid veenõudeid. Mõned teised on sisse viinud veemajanduse erinõuded tulevastele kõrge keskkonnakvaliteediga ehitistele (FR) või vaatavad üle oma riiklikud õigusaktid, et tagada ehitiste veesäästlikkus ja luua täielik veekasutuse tõhususe standard ehitistele (UK), või viivad sisse minimaalsed kohustuslikud veetõhususe standardid kõigile uutele riigi rahastatud hoonetele (UK). Nendest kogemustest tuleb õppida ja rohkemad liikmesriigid peaksid selles vallas tegutsema.

Veevõrkude lekete vähendamiseks ette võetud tegevuste hulka kuuluvad lekketaseme süstemaatiline ja pidev kontrollimine (AT), vee-ettevõtete julgustamine viia veevõrgulekked

²¹ Uuring on kättesaadav veebilehel http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm.

²² KOM(2008) 397/3, 16.7.2008.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/32/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiat tarbivate toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks, ELT L 101, 22.7.2005.

²⁴ KOM(2008) 402/2.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/91/EÜ, 16. detsember 2002, ehitiste energiatõhususe kohta, EÜT L 1, 4.1.2003.

teatavast tasemest madalamale (10 % Taanis), uute veevarustusvõrkude loomiseks riiklike vahendite eraldamine, seades eeltingimuseks olemasolevate võrkude minimaalse tõhususe (FR), kõigi haldusüksuste veevõrkude tõhususe avaldamine Internetis (arendusjärgus Prantsusmaal), vee-ettevõttele sihteesmärkide seadmine ja trahvimine nende mittesaavutamise korral (UK). Eelnimetatud meetmetest hoolimata on ülemäärased lekked endiselt probleem ja selles osas on veel palju teha. Ennekõike on liikmesriikidel kohustus parandada lekete tuvastamise taset ja ajakohastada veevõrke.

Kõigi vett tarbivate majandussektoritega vabatahtlike kokkulepete sõlmimisega seoses oodatakse algatust Euroopa tasandil. Säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava raames tuleks luua jaotajate foorum, et muuhulgas julgustada põhilisi Euroopa jaotusvõrke ja nende jaotusharusid kasutama veevarusid säästlikult. Mõned liikmesriigid on sõlminud kokkulepped teatavate majandussektoritega, nt golfiväljakud (FR), ehitussektor (FR, NL) ja toitlustussektor (UK). Mõnedes liikmesriikides on veesäästmise edendamiseks ja suurendamiseks sõlmitud kohalikul ja regionaalsel tasandil kokkulepped kohalike omavalitsuste, valitsusväliste organisatsioonide ja vee-ettevõtete vahel (FR). Üldiselt on vabatahtlikud kokkulepped veel piiratud ja neid tuleks laiendada, sest nendega võib kaasneda märkimisväärne kasu.

2.6. Veesäästliku kultuuri arendamine Euroopas

Veesäästliku ja -tõhusa kultuuri arendamisel on tsiviilühiskonnal põhiroll. Euroopa tasemel on käivitatud mitu algatust, nagu Euroopa Veepartnerluse (EWP) loodud Euroopa veeteadlikkuse ja veemajanduse programmid. Nende programmide eesmärk on kaasata erinevad osapooled, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, eraettevõtted, piirkonnad, omavalitsusüksused jne. Tegevuste hulka kuuluvad piirkondlike ja kohalike teabekampaaniate korraldamine, Euroopa veeauhinna ja teadlikkuse tõstmise vahendite loomine ning veekasutuspõhimõtete arendamine.

2008. aasta oktoobris võttis Euroopa Komisjon vastu rohelise raamatu põllumajandustoodete kvaliteedi kohta²⁶. Roheline raamat annab osapooltele võimaluse esitada oma arvamus selle kohta, kas ja kuidas kaasata keskkonnaprobleemid (nagu nt veemajandus) tulevastesse sertifitseerimissüsteemidesse ning hinnata nõudlust veesäästlike toodete edendamise järele.

Säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava viitab eelseisvale ettepanekule vaadata üle energiamärgistuse direktiiv,²⁷ et katta suurem hulk tooteid ja keskkonnaparameetreid, mille alla kuulub ka veekasutus.

Enamik liikmesriike on läbi viinud teavitavaid ja harivaid kampaaniaid üldsuse teadlikkuse tõstmiseks veevarude kohta: teabekampaaniad riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasemel (BE-FI, CY, DK, ES, FR, NL, UK), koolikonkursid veesäästlikkuse kohta (CY, PT), ettevõtete tasuta nõustamine (UK), iga päev uuendatav veebisait (CY), veeprobleemide kaasamine haridusprogrammidesse ja veesäästuseadmeid populariseerivate tegevuste arendamine koolis (CY, EL, FR), riikliku strateegia arendamine tarbijate harimiseks veesäästlikkuse osas (UK), heade tavade vahetamine niisutuse vallas (FR). Kõikide nimetatud meetmetega tuleb jätkata ja neid tuleb levitada kogu Euroopas. Meetmete hindamise teel saab otsustada, millised neist on kõige tõhusamad.

²⁶ KOM(2008) 641, 15.10.2008.

²⁷ Nõukogu direktiiv 92/75/EMÜ, 22. september 1992, kodumasinat energia ja muude ressursside tarbimise näitamise kohta märgistuses ja ühtses tootekirjelduses, EÜT L 297, 13.10.1992.

2.7. Teadmiste ja andmete kogumise parandamine

Konkreetne ELi tasandil läbiviidav algatus on üleilmne keskkonna- ja turvaseire (GMES). GMESi maaseireteenuse raames on läbiviidud maakatte uuring, mis tõi välja veepuuduse all kannatavad alad ja nende muutumise ajas. Hispaania ja Prantsusmaa piirkondlikud ametiasutused on juba katsetanud konkreetseid rakendusi niisutuskorralduse parandamiseks. Samuti on katsetatud toetust veepoliitika raamdirektiivi põhise aruandluse toetamist seoses piiriüleste vesikondadega.

Hulk käimasolevaid projekte, mis on seotud kuuenda teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse raamprogrammiga, nagu AQUASTRESS, RECLAIM WATER, GABARDINE, MEDINA, MEDESOL, PLEIADES, FLOW AID, on toonud teaduse ja tehnika alaseid edusamme veepuuduse ja põua probleemi valdkonnas. Nende uuringute tulemusi loodetakse kasutada veestressi leevendamiseks. Lisaks on seitsmenda raamprogrammi raames ette nähtud mitmeid uusi algatusi, mille eesmärk on hinnata kliimamuutuse mõju veepoliitikale, vee kvantiteedile ja kvaliteedile. ELi tasemel on algatatud tegevus, mis keskendub põuaohu uurimisele Euroopas. Selle eesmärk on tuvastada suurimad puudujäägid uuringutes ja põhilised edasised sammud praeguste teadmiste arendamiseks põua ulatuse ja mõjude kohta. See viib teadussektori ja poliitikute vahelise põuaprobleemi mõttevahetusplatvormi loomiseni. Suurem teadlikkus sel alal võib aidata kaasa ka siseveeteede jätkusuutlikule kasutamisele transpordiks.

Liikmesriigid on reageerinud veepuuduse ja põua probleemile, alustades teadus- ja tehnoloogiaalast tegevust, mis on seotud põua mõju ja arenguga kliimamuutuse kontekstis (ES, NL, LU, UK, PT), tarbijakäitumisega veekasutusseadmete osas (UK), nõudepesumasinate ja pesumasinate vee ja energiatõhususe korrelatsiooniga (UK), veekasutusseadmete tõhususe parandamisega (UK), põllumajandustavade (sh niisutamine) parandamisega, (CY, ES, FR), alternatiivsete veevarude valikute hindamisega (CY, FR), põua mõjude hindamiseks andmete kogumise süsteemi arendamisega (PT). Suurem osa nendest tegevustest on veel pooleli. Teabevahetus ELi tasandil võimaldab tulemusi jagada kõigi liikmesriikidega.

3. JÄRELDUSED

2007. aasta juuli teatis veepuuduse ja põuaprobleemi kohta ja 2007. aasta oktoobri Euroopa ülemkogu järeldused sillutasid teed veenõudluse reguleerimise edasisele arendamisele ja pingutustele kasutada enne muude alternatiivide juurde pöördumist täielikult ära veesäästupotentsiaal.

Järelaruanne näitab, et kuigi on tehtud edusamme, on siiski veel palju teha veenõudluse reguleerimise parandamiseks laiemalt kogu Euroopas ja selleks, et vältida veevarude halba majandamist, eriti just veepuuduse all kannatavatel aladel.

Teatistes seatud prioriteedid jäävad kehtima. Nagu näitavad paljud käesolevas aruandes sisalduvad näited, on vaja pöörata jätkuvat tähelepanu meetmete rakendamisele kõigis prioriteetsetes valdkondades.

Nagu märgiti 2007. aasta teatistes, annab komisjon alates 2009. aastast igal aastal kogu Euroopat hõlmava hinnangu veepuuduse ja põuaprobleemi kohta, mis võimaldab järjepidevalt jälgida probleemi arengut kogu Euroopas.

Tööprogrammi rakendamist jälgitakse ja sellest saab osa veepuuduse ja põua strateegia ülevaatest, mida mainiti nõukogu 30. oktoobri 2007. aasta järeldustes ja mis on plaanitud 2012. aastaks.